

Z odkazu disidenta i prezidenta

- *Půdorysem tohoto světa jsou hodnoty, které tu jsou jakoby od vždycky a pořád, dřív, než o nich mluvíme, než je zkoumáme a činíme předmětem svého tázání. Vnitřní koherenci mu dává přitom jakýsi „předspekulativně“ daný předpoklad, že funguje a je vůbec možný jen proto, že existuje cosi za jeho horizontem, že je něco za ním či nad ním, něco, co se sice vymyká našemu chápání a manipulaci, co však právě proto dává tomuto světu pevné pozadí, řád a míru a co je skrytým zdrojem všech pravidel, zvyklostí, příkazů, zákazů a norem, jež v něm závazně platí. Přirozený svět v sobě tedy ze samé své podstaty skrývá předpoklad absolutna, které ho zakládá i ohraničuje, produševňuje i řídí, bez něhož by byl nemyslitelný, absurdní a zbytečný a které nám nezbývá než tiše respektovat; každý pokus jím pohrdnout, podmanit si jej nebo dokonce nahradit něčím jiným je v dimenzích tohoto světa chápán jako projev pýchy, na který musí člověk vždy tvrdě doplatit...*
- *Nejhorší je, že žijeme ve zkaženém mravním prostředí. Morálně jsme onemocněli, protože jsme si zvykli něco jiného říkat a něco jiného si myslet. Naučili jsme se v nic nevěřit, nevšímat si jeden druhého, starat se jen o sebe. Pojmy jako láska, přátelství, soucit, pokora či odpuštění ztratily svou hloubku a rozměr a pro mnohé z nás znamenají jen jakési psychologické zvláštnosti, anebo se jeví jako zatoulané pozdravy z dávných časů, poněkud směšné v éře počítačů a kosmických raket.*
- *Mým prezidentským programem je vnášet do politiky duchovnost, mravní odpovědnost, lidskost, pokoru a zřetel k tomu, že je cosi vyššího nad námi, že naše konání se neztrácí v černé díře času, ale kdesi se zapisuje a zhodnocuje, že nemáme právo ani důvod si myslet, že všemu rozumíme a všechno tudíž můžeme."*
- *Stále víc lidí si uvědomuje, že budoucí existence lidského rodu na této zemi je dnes asi víc než kdy dosud v rukou těch, kdo dokáží nemyslet jen na sebe, ale kdo myslí při svém konání na všechny své bližní bez výjimky. Ano, budoucnost lidstva je dnes v civilizaci ducha, odpovědnosti a lásky...*
- *Krise tolik dnes potřebné globální odpovědnosti má svou rozhodující příčinu v tom, že jsme ztratili jistotu, že vesmír, příroda, bytí a náš život jsou dílem stvoření, které je vedeno určitým záměrem, má určitý smysl a sleduje určitý cíl, a spolu s touto jistotou pochopitelně i veškerou pokoru před tím, co nás přesahuje a obklopuje. Tuto ztrátu samozřejmě doprovází i ztráta pocitu, že vše, co děláme, musíme podřizovat ohledu na vyšší řád, jehož jsme součástmi, a úctě k jeho autoritě, v jejímž zvláštním zorném poli se každý z nás trvale ocitá...*

Václav Havel (1936–2011)